

Retouradres: Postbus 93122, 2509 AC Den Haag

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Vaste Commissie voor Justitie en Veiligheid
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Geachte leden van de Vaste Commissie voor Justitie en Veiligheid,

Op 18 december a.s. vindt het Commissiedebat Politie plaats. Allereerst wil mijn waardering uit te spreken voor de politiemedewerkers en buitengewoon opsporingsambtenaren die zich dagelijks met veel toewijding en moed inzetten voor de samenleving. Als Nationale ombudsman behandel ik klachten wanneer het mis loopt tussen de burger en de overheid. Vanuit deze rol kijk ik naar overheidsorganisaties en adviseer ik waar er ruimte is om te leren en te verbeteren. Met het oog hierop vraag ik uw aandacht voor het volgende.

1. De uitkomsten van de verkenning die de minister van Justitie en Veiligheid heeft laten uitvoeren naar aanleiding van mijn rapport 'Blind vertrouwen?', naar Contraterrorisme en Radicaliseringregistraties (CTER) waar burgers mee te maken krijgen.
2. Rapport 2025/125: Politie motiveert onvoldoende dat zij niet verplicht is klacht te behandelen (opvragen BRP-gegevens demonstrant).
3. De brede beschouwing op het boa-bestel.

1. Contraterrorisme, Extremisme en Radicalisering (CTER-registraties)

Wanneer ik als Nationale ombudsman een klacht ontvang, dan doe ik wat mogelijk is om een oplossing te vinden voor het probleem waar de burger tegenaan loopt. Als meerdere mensen mij met hetzelfde probleem benaderen, dan is dat voor mij aanleiding om goed te bekijken wat er nu precies achter deze klachten schuilgaat. Dat was het geval bij klachten over registraties die te maken hebben met Contraterrorisme, Extremisme en Radicalisering (CTER-registraties). Burgers vertelden mij dat ze onverwachts in de problemen kwamen en bijvoorbeeld een ander land niet in mochten, vragen kregen aan de grens of zelfs werden vastgezet. In alle gevallen tastten ze in het duister over de oorzaak. Dat beeld, dat een burger zo machteloos staat tegenover de overheid, liet mij niet los.

De samenleving mag van de overheid verwachten dat zij zorgt voor veiligheid en burgers beschermt tegen de dreiging die uitgaat van extremistische en geradicaliseerde individuen. De ervaringen van de burgers die zich tot mij hebben gewend, tonen echter de keerzijde van deze medaille. Hun gegevens werden geregistreerd, besproken en gedeeld, zonder dat duidelijk is waarom, wie dit heeft gedaan en hoe de betrokkenen een eventueel onterechte registratie kunnen aanvechten. Dit raakt aan hun individuele rechten en vrijheden en heeft daarmee impact op hun leven.

Na onderzoek kwam ik tot de volgende conclusies:

- het CTER-proces is complex en ondoorzichtig voor burgers
- te veel nadruk op het veiligheidsdenken vormt een risico
- het toezicht is onvoldoende structureel ingevuld

Pagina 1

Datum

12 december 2025

Onderwerp

Commissiedebat Politie
18 december 2025

Ons nummer

20250147

Bijlage(n)

3

Nationale ombudsman

Bezuidenhoutseweg 151
2594 AG Den Haag

Postbus 93122
2509 AC Den Haag

T 070 356 35 63
post@nationaleombudsman.nl
www.nationaleombudsman.nl

- de rechtsbescherming is niet effectief voor de burger

Pagina 2

Na de publicatie van het rapport 'Blind Vertrouwen' (bijlage 1) in november 2024, heeft de minister van Justitie een verkenning laten uitvoeren naar of en zo ja, hoe toezicht op registraties van CTER incidenten en signaleringen van de betrokken instanties versterkt moet worden, met als scope die onderdelen van het proces die uitstralingseffecten hebben voor burgers, zoals signaleringen en informatie-uitwisseling met het buitenland. De uitkomsten van deze verkenning zijn meegenomen in het 2^e halfjaarbericht Politie.¹

Deze verkenning heeft meerwaarde. De aandacht vanuit het ministerie en de gesprekken die zijn gevoerd met betrokken instanties en toezichthouders hebben geleid tot meer bewustwording. In het halfjaarbericht worden een aantal verbeteringen en initiatieven ter verbetering beschreven. Verder is het goed te vernemen dat het werkproces voor signaleringen is verbeterd, waardoor een verplichte afweging op het gebied van proportionaliteit en subsidiariteit moet worden gegeven bij de aanvraag van een signalering.

Wat betreft het toezicht vind ik dat er goed geluisterd moet worden naar de verantwoordelijke toezichthouders. Het is een belangrijk signaal dat de Inspectie Justitie en Veiligheid aangeeft een eigenstandige informatiepositie te willen ten opzichte van politie. Op dit moment heeft de Inspectie geen toegang tot het themaregister CTER. Dit is een belangrijke tekortkoming.

Ik wil ook benadrukken dat toezicht zich niet mag beperken tot de onderdelen van het proces die uitstralingseffecten richting de burger hebben. Een onterechte of foutieve registratie of signalering is een op zichzelf staande inbreuk op de rechten van de betrokken persoon, ongeacht of deze er weet van heeft. Bovendien is het risico op toekomstige uitstralingseffecten bij een registratie altijd aanwezig.

Burgers willen een antwoord op de vraag: wat is er nu eigenlijk gebeurd, en mocht dat? Dat lukte de burgers die zich bij ons gemeld hadden niet. De nieuwe Handreiking voor inzageverzoeken bij vermoeden van (onterechte) signaleringen in het kader van terrorisme biedt hier geen oplossing voor. Het beschrijft het proces zoals het nu is ingericht, waarbij een burger zich apart moet richten tot zes verschillende instanties. De Autoriteit Persoonsgegevens (AP) heeft aan het ministerie laten weten bezig te zijn met een verkenning naar hoe het inzageproces in het algemeen meer integraal kan worden ingericht voor burgers. Een integraal inzageproces zou een belangrijke verbetering zijn en ik zie uit naar de resultaten van deze verkenning.

De minister geeft aan in de handreiking dat betrokken instanties niet in alle gevallen alle gegevens mogen en kunnen verstrekken. In de wet staan uitzonderingsgronden op grond waarvan bepaalde informatie niet gegeven mag of hoeft te worden, bijvoorbeeld bij risico's voor de openbare orde of nationale veiligheid. De ombudsman vindt dat als inzage wordt geweigerd, er altijd een onafhankelijke instantie moet zijn die namens de burger

¹ Kamerstukken II, 2025/26 29628 nr. 1302, bijlage 3, moties, toezeggingen en aanvullende verzoeken.

daadwerkelijk nagaat of gegevens juist en terecht zijn geregistreerd. De AP heeft aangegeven de bevoegde toezichthouder te zijn om op te treden in zaken waarin de overheid burgers mogelijk onterecht heeft gesignaleerd. Ook geeft de AP aan klachten te behandelen van burgers die vermoeden dat hun persoonsgegevens onrechtmatig en onbehoorlijk zijn verwerkt en/of met derden zijn gedeeld, een onderzoek te kunnen starten en namens slachtoffers te kunnen optreden. Het is daarom belangrijk dat betrokken instanties, zoals de politie, Kmar en gemeenten, burgers actief helpen de weg naar de AP te vinden.

2. Rapport 2025/125: Politie motiveert onvoldoende dat zij niet verplicht is klacht te behandelen (opvragen BRP-gegevens demonstrant)

Tijdens de regeling van werkzaamheden op 19 november jl. is besloten in het commissiedebat Politie te spreken over een rapport (bijlage 2) dat ik heb uitgebracht op 10 november jl. naar aanleiding van een klacht tegen de politie.

Een man klaagde over het feit dat de politie de afgelopen jaren honderden keren zijn BRP-gegevens heeft opgevraagd. Hij klaagde over het hoge aantal verzoeken en over welke gegevens de politie daarbij heeft opgevraagd. In de meerderheid van de gevallen heeft de politie namelijk niet alleen zijn adresgegevens opgevraagd, maar bijvoorbeeld ook de gegevens over zijn ouders die inmiddels zijn overleden en over kinderen die hij niet heeft. Hij heeft de indruk dat de politie er alles aan doet om maar niets over de inhoud van zijn klacht te hoeven zeggen. Dit stoort hem extra omdat de politie ook zijn BRP-gegevens heeft opgevraagd op dagen waarop hij alleen contact heeft gehad met de politie in verband met demonstraties.

Demonstraties die netjes via de regels waren aangemeld en waarbij niets was gebeurd wat het opvragen van deze gegevens rechtvaardigt. De politie weigerde zonder goede motivering om de klacht te behandelen en ik heb deze klacht gegrond verklaard.

Het belang van deze zaak gaat verder dan de individuele klager. Ten eerste illustreert dit geval wat er gebeurt als de politie klachten zonder goede reden buiten behandeling stelt. Mensen verliezen hun vertrouwen en haken af.

Ten tweede gaat om fundamentele rechten. Namelijk het recht om vrij te demonstreren en voor je mening uit te komen. Als de overheid dat zonder goede reden belemmert, kan er een *chilling effect* optreden waardoor mensen dat niet meer doen. Op dit moment doe ik onderzoek uit eigen beweging naar het demonstratierecht vanuit het burgerperspectief. Naar verwachting zal dit onderzoek eind maart 2026 worden gepubliceerd.

Tot slot lijkt uit de verkregen informatie over de werking van de politiesystemen te volgen dat die systemen niet voldoen aan de wettelijke eisen die daaraan worden gesteld. Daarom heb ik de aandacht van de Autoriteit Persoonsgegevens gevraagd voor dit rapport.

Voor een overzicht van de overige brieven en rapporten² die ik in 2025 heb gepubliceerd naar aanleiding van klachten waarin de politie een rol speelde verwijs ik naar bijlage 3.

3. De brede beschouwing op het boa-bestel

Op de agenda van het commissiedebat Politie staat ook de brief van 2 oktober over de brede beschouwing op het boa-bestel.³ Het toezicht op de boa's zal ingrijpend worden gewijzigd: De rol van politie als direct toezichthouder en het OM als toezichthouder verdwijnt. Er komt een gelaagd model, waarin de werkgever zelf intern toezicht voert, de branche intercollegiale toetsing ontwikkelt en het Rijk systeemtoezicht uitoefent. Het tweedelijns-toezicht wordt door de werkgevers samen ingericht. Werkgevers die functionarissen met een boa-status in dienst hebben, worden verzocht om zelf een onafhankelijke boa-beroepsorganisatie op te richten, die onder andere wordt belast met het toezicht op de gestelde werkgeverseisen en hierover aan Justis rapporteren. Vanuit het departement wordt toezicht gehouden op de werking van het boa-bestel, bijvoorbeeld door thematische onderzoeken.

De brief van 2 oktober gaat niet in op de klachtbehandeling in het gewijzigde stelsel, hoewel de politie en het OM op dit moment als direct toezichthouder en toezichthouder een belangrijke rol hebben bij de beoordeling van de rechtmatigheid en de behoorlijkheid van het werk van boa's.⁴ Ik heb begrepen dat de komende maanden verdere invulling zal worden gegeven aan de inrichting van het toezicht en de klachtbehandeling. Als tweedelijns-klachtbehandelaar voor klachten over boa's zal ik hier het gesprek over aangaan met het ministerie. Voor een overzicht van rapporten naar aanleiding van klachten over boa's verwijs ik naar bijlage 3.

Een afschrift van deze brief wordt gedeeld met de minister van Justitie, de korpschef, de Inspectie Justitie en Veiligheid en de Autoriteit Persoonsgegevens.

Met vriendelijke groet,
de Nationale ombudsman,

Reinier van Zutphen

² Niet alle klachten bij de Nationale ombudsman leiden tot een onderzoek. In 2024 ontving de Nationale ombudsman 1.583 klachten over de politie. Daarvan waren 1333 informatieverzoeken of werd er doorverwezen. In negentien zaken is onderzoek gedaan waarna er een brief is geschreven. In vijf zaken is onderzoek gedaan waarna er een rapport is gepubliceerd. Voor een volledig overzicht verwijs ik naar de cijfermatige bijlage bij het [jaarverslag](#).

³ Kamerstukken II 2025/26 36395, nr. 22.

⁴ Artikel 42 Besluit Buitengewoon Opsporingsambtenaar:

1. De werkgever zendt terstond een afschrift van een klacht over het optreden van een buitengewoon opsporingsambtenaar betreffende de uitoefening van diens bevoegdheden als buitengewoon opsporingsambtenaar aan de toezichthouder en de direct toezichthouder.
2. Bij de afhandeling van de klacht neemt de werkgever het oordeel van de toezichthouder over de rechtmatigheid en behoorlijkheid van de uitoefening van die bevoegdheden in acht.